

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/90/2013
Identifikačné číslo spisu:	8013200157
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8013200157.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky F., bytom M. L., zastúpenej Mgr. Ľubošom Kráľom, advokátom so sídlom Červenej armády č. 1, Martin, proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. apríla 2013, č. k. 24Sd/176/2012 - 37, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. apríla 2013, č. k. 24Sd/176/2012 - 37 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX zo 16. januára 2012 p o t v r d z u j e .

II. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 8. apríla 2013, č. k. 24Sd/176/2012 - 37, zrušil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX zo 16. januára 2012, vec jej vrátil na ďalšie konanie a uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľke trovy právneho zastúpenia vo výške 294,70 € na účet jej právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že navrhovateľke, ktorá vychovala dve deti, bol od 08. novembra 2011 (na základe jej žiadosti) priznaný starobný dôchodok v sume 346,50 € mesačne, ktorého suma bola zvýšená o d 1. januára 2012 na 358,00 € mesačne. K žiadosti o starobný dôchodok navrhovateľka predložila aj doklady, preukazujúce že v čase od 17. novembra 1983 do 17. mája 1989 sprevádzala v zahraničí manžela, ktorý bol v uvedenom období služobne pridelený pri obchodnom oddelení v Berne, pričom odporkyňa jej pre nárok na starobný dôchodok zhodnotila len obdobie od 01. októbra 1988 do 17. mája 1989. Podľa názoru krajského súdu odporkyňa nepostupovala pri hodnotení doby, po ktorú navrhovateľka sprevádzala manžela v zahraničí správne. Poukázal na ustanovenie § 162 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších

predpisov, ktoré podľa jeho názoru odporkyňa opomenula a mala by postupovať v jeho zmysle aj pri hodnotení doby sprevádzania manžela v zahraničí navrhovateľkou.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním odporkyňa. Nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu. Namietala, že podľa príslušných zákonných ustanovení sa obdobia od 17. novembra 1983 do 30. septembra 1988, kedy navrhovateľka sprevádzala manžela v zahraničí, nepovažovali za náhradné doby, ktoré sa hodnotia podľa právnych predpisov platných v danom období a sú taxatívne uvedené v § 3, § 10 a § 11 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 121/1975 Zb.“), v § 1 až 5 vyhlášky č. 128/1975 Zb. a v § 9 zákona č. 100/1988 Zb. Podľa žiadneho z uvedených ustanovení doba, po ktorú žena sprevádzala manžela v zahraničí (ako pracovníka alebo experta v zahraničí), sa do 30. septembra 1988 nepovažuje za náhradnú dobu. Takéto obdobie sa v súlade s § 9 a § 175 ods. 6 vyhlášky č. 149/1988 Zb. považovalo za dobu zamestnania len od 1. októbra 1988 do 31. júla 1991, preto bolo možné navrhovateľke hodnotiť obdobie sprevádzania manžela až od 1. októbra 1988. Odporkyňa nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu ohľadom použitia ustanovenia § 162 zákona č. 100/1988 Zb., keďže sa na navrhovateľku nevzťahuje, nakoľko nárok na dávku jej vznikol až dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a rozhodnutie odporkyne zo 16. januára 2012 číslo XXX XXX XXXX ako vecne správne potvrdil a súčasne rozhodol, že odporkyňa nie je povinná nahradiť trovy konania.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne uviedla, že by bolo nespravodlivé, aby doby pobytu v cudzine pred 1. októbrom 1988 boli posudzované inak ako doby pobytu v cudzine po 1. októbri 1988. Táto situácia je podľa jej názoru vyriešená prechodným ustanovením § 169a v spojení s ustanovením § 162 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. Navrhla rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť a zaviazat odporkyňu na zaplatenie trov odvolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 v spojení s § 250s ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o priznaní starobného dôchodku navrhovateľky.

Podľa ustanovenia § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 65 ods. 6 písm. e) zákona č. 461/2003 Z. z. žene, ktorá vychovala dve deti a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2012 dovŕšila vek 55 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 55 rokov sa pripočíta v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov.

Navrhovateľka, narodená X. februára XXXX, vychovala dve deti, vek XX. rokov navrhovateľka dovŕšila 8. februára 2008, s pripočítaním štyridsaťpäť mesiacov v zmysle citovaného ustanovenia dovŕšila dôchodkový vek pre vznik nároku na starobný dôchodok 8. novembra 2011, teda za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Podľa § 255 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 169a zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov doby zamestnania a náhradné doby v cudzine pred 1. májom 1990 sa hodnotia podľa predpisov platných pred týmto dňom; pritom sa nevyžaduje splnenie podmienky povolenia česko-slovenských štátnych orgánov na pobyt v cudzine.

Ustanovenie § 169a bolo do zákona o sociálnom zabezpečení vložené s účinnosťou od 1. mája 1990 zákonom č. 110/1990 Zb.

Podľa § 175 ods. 6 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, v znení účinnom až od 1. augusta 1991, v rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. augustom 1991 sa hodnotí pred týmto dňom

a) doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí,

b) doba činnosti expertov v zahraničí, a to po 30. apríli 1990.

Podľa § 9 vyhlášky č. 149/1988 Zb. ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, a ktorá nadobudla účinnosť od 1. októbra 1988, za zamestnanie sa považuje aj doba pobytu v cudzine, počas ktorej žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí (§ 43) alebo (§ 44). Táto doba sa preukazuje potvrdením organizácie, ktorá vyslala manžela ženy do zahraničia. Pre zisťovanie priemerného mesačného zárobku sa však táto doba posudzuje ako náhradná doba.

Zákonnými predpismi upravujúcim sociálne zabezpečenie, vrátane podmienok hodnotenia dôb zamestnania a náhradných dôb pred 1. októbrom 1988 bol zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a vyhláška č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonával zákon o sociálnom zabezpečení.

V zmysle ustanovenia § 10 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb. bolo možné hodnotiť len dobu zamestnania vykonávaného v cudzine za podmienky, ak sa občan zdržiaval v cudzine s povolením príslušného československého štátneho orgánu, Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí môže po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi určiť podmienky povoľovania výnimiek.

Navrhovateľka v cudzine nevykonávala zamestnanie, iba sprevádzala manžela, ktorý bol do zahraničia vyslaný. Doba jej pobytu v zahraničí počas sprevádzania manžela sa za dobu zamestnania považovala až od 1. októbra 1988.

Z vyššie uvedených zákonných ustanovení, predovšetkým z ustanovenia § 169a zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 175 ods. 6 písm. a) a § 9 vyhlášky č. 149/1988 Zb. jednoznačne vyplýva, že dobu, počas ktorej navrhovateľka sprevádzala manžela, ktorý bol služobne pridelený v zahraničí možno hodnotiť len podľa predpisov platných v danej dobe, teda najskôr od 1. októbra 1988.

Zákon č. 121/1975 Zb. ani jeho vykonávacía vyhláška č. 128/1975 Zb. neupravujú, to znamená, že ani neumožňujú hodnotenie doby pobytu v cudzine, počas ktorej žena sprevádzala svojho manžela. Z toho dôvodu nie je možné hodnotiť navrhovateľke dobu od 17. novembra 1983 do 30. septembra 1988.

Nesprávny bol záver krajského súdu, že odporkyňa mala postupovať podľa ustanovenia § 162 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa podľa tohto zákona posudzujú od 1. októbra 1988 aj nároky na dávky, ktorých podmienky ustanovené týmto zákonom sa splnili pred týmto dňom a nezakladali nárok na dávky podľa prv platných predpisov, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak. Uvedené zákonné ustanovenie sa totiž vzťahuje len na posúdenie splnenia podmienok na nárok na dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ neboli splnené podmienky na dávku (napr. na starobný dôchodok) podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988. Nevzťahuje sa však na hodnotenie doby zamestnania, resp. náhradných dôb.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru že odporkyňa postupovala pri hodnotení obdobia od 17. novembra 1983 do 30. septembra 1988 a od 1. októbra 1988 do 17. mája 1989, kedy navrhovateľka sprevádzala manžela v zahraničí, v súlade so zákonom. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 v spojení § 220 O.s.p. zmenil a preskúmané rozhodnutie pre jeho súlad so zákonom potvrdil (§ 250q ods. 2 O.s.p.).

Navrhovateľke odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov konania, lebo navrhovateľka nebola v konaní úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.